■ כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות ■

בסודשיח

■ בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת תרומה ■ כ"ט שבט ה'תשע"ה ■ 18.02.2015 ■ גליון מס' 314 ■

תפוצה לכל קהילות ישראל

פרשת תרומה

מבית ומחוץ תצפנו

/ הרב יעקב הלוי פילבר

פעילותו של האדם הן בשלושה תחומים: המחשבה, הדיבור והמעשה - על שלושת התחומים הללו כתבה התורה (דברים ל ידי): "בפיך (דיבור) ובלבבך (מחשבה) לעשותו (מעשה)", והאדם השלם הוא מי ששלמותו היא בכל שלושת התחומים הללו. ולכן הביטוי: "פיו ולבו שווים" אינו ממצה עדיין את הדרישה הזו, כי הוא מתייחס לתחומי הדיבור והמחשבה בלבד, מה שאין כן הביטוי: "תוכו כברו" הוא כולל את כל חלקי פעילות האדם, מפנימיותו (תוכו) עד התנהגותו המעשית החיצונית (ברו). ובביטוי הזה השתמשו חז"ל בדרשתם את הכתוב: "מבית ומחוץ תצפנו", שלמדו מכאן (יומא עב ב): "כל תלמיד חכם שאין תוכו כברו אינו תלמיד חכם". מדבריהם משמע שלהיות תלמיד חכם לא מספיק שהאדם יהיה לומד ויודע את התורה, אלא הוא צריך נוסף לכך גם שתוכו (העולם הפנימי שלו) יהיה כברו (כהתנהגות החיצונית שלו), ובלא זאת עם כל הידע שלו הוא אינו תלמיד חכם.

הרמב"ם בהל' תלמוד תורה (פ"ד ה"א) כותב: "אין מלמדין תורה אלא לתלמיד הגון נאה במעשיו או לתם, אבל אם היה הולך בדרך לא טובה מחזירין אותו למוטב ומנהיגין אותו בדרך ישרה ובודקין אותו ואחר כך מכניסין אותו לבית המדרש ומלמדין אותו. אמרו חכמים כל השונה לתלמיד שאינו הגון כאילו זרק אבן למרקוליס". האם המקרה של הרמב"ם דומה להנהגתו של רבן גמליאל כמו שמסופר במסכת ברכות (כח א) שבאותו היום שהדיחו את רבן גמליאל מנשיאותו "סילקוהו לשומר הפתח וניתנה להם רשות לתלמידים להיכנס, שהיה רבן גמליאל מכריז ואומר: כל תלמיד שאין תוכו כברו לא יכנס לבית המדרש". אבל כשנדייק בדברי הרמב"ם נראה שהמקרה של רבן גמליאל ושל הרמב"ם אינם דומים, התלמיד שלפי הרמב"ם אין מכניסים לבית המדרש אינו אותו תלמיד שאליו התייחס רבן גמליאל.

וההסבר הוא כך: בעניין "תוכו" ו"ברו" יש להבחין בכמה אפשרויות: אחת מהאפשרויות ששניהם, תוכו וברו, שווים, או לחיוב ואז התלמיד הוא צדיק גמור. או שניהם לשלילה ואז התלמיד הוא רשע גמור. ויש אפשרויות נוספות שאין תוכו וברו של התלמיד שווים וכאן יש שתי אפשרויות: האחת שהחיצוניות של התלמיד היא שלילית אך הפנימיות שלו היא חיובית, וזה מי שברו אינו כתוכו. והשני הוא להיפך שהפנימיות שלו פגומה אך ההתנהגות החיצונית שלו היא כראוי, והוא מי שאין תוכו (השלילי) כברו (החיובי). והנה על שלוש מתוך ארבע האפשרויות הללו אין מחלוקת לגבי כניסתם לבית המדרש. מי שהוא צדיק גמור, מעולם לא היתה בעיה להכניסו לבית המדרש. כמו כן אין מחלוקת שלא להכניס לבית המדרש רשע גמור, שהוא שלילי גם בתוכו וגם בברו, שעליו נאמר (תהלים נ טז): "ולרשע אמר אלוקים מה לך לספר חקי ותשא בריתי עלי פיך", וזאת מפני מה שנאמר (הושע יד י): "ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם". ואילו לגבי המקרים הבאים שאין שיוון בין הפנימיות לחיצוניות של התלמיד, כאן יש להבחין מהו הצד החיובי ומהו הצד השלילי שבתלמיד. לפי ההבחנה הזו פסק הרמב"ם שאין מכניסים לבית המדרש, רק מי שההתנהגות החיצונית שלו היא שלילית, למרות שתוכו הוא ראוי, אותו אין מכניסים לבית המדרש אלא רק אחר ש"מחזירין אותו למוטב ומנהיגים אותו בדרך ישרה ובודקים אותו ואחר כך מכניסים אותו לבית המדרש ומלמדים אותו", ועל המקרה הזה לא נחלקו רבן גמליאל וחכמים, כיון שהתלמיד אינו נוהג כשורה אסור לו ללמוד תורה, כולם סוברים שבמקרה הזה אין מכניסים אותו לבית המדרש. על מה נחלקו רבן גמליאל וחכמים? על "תלמיד הגון במעשיו", שהתנהגותו החיצונית היא טובה, אלא "שאין תוכו (השלילי) כברו (החיובי)", שעולמו הפנימי הוא פגום ושלילי, שכאן החמיר רבן גמליאל ולא איפשר לתלמיד כזה להיכנס לבית המדרש, מפני שהוא חושש שכל עוד עולמו הפנימי שלילי יש חשש שאם תלמיד כזה גם ילמד תורה ואפילו יצליח בלימודו, הוא

■ עוד בעיתון ■

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

הלכות תשלומי ועד הבית

האם השכנים חייבים על פי ההלכה לשלם את תשלומי "ועד הבית"? ומה נכלל בחיוב תשלומי "ועד הבית"?...

המשך בעמי 2

שוויית חורף

אחת האותיות מודפסת חציה בצד זה וחציה בצד זה, ורכיסת הרוכסן מרכיבה לא רק את המילה אלא גם את האות, האם ישנה בעיה לרכוס ולפתוח סוודר זה בשבת?...

המשך בעמי 3

מנהג מבטל בזה כוחו של ישמעאל

ידוע מנהג אנשי ירושלים תובב"א, להקפיד בעניין תוספת שבת, שמקבלים את השבת 40 דק' לפני השקיעה...

המשך בעמי 4

שביבים

■ קצת כבוד, ישראל
■ דאעיש זה כאן
■ צביעות או טיפשות

המשך בעמי 4

ייהפך למה שאמרו חז"ל: "כל תלמיד חכם שאין תוכו כברו אינו תלמיד חכם". וגם הוא בכלל "ולרשע אמר אלוקים מה לך לספר חקי ותשא בריתי עלי פיך". ואילו לפי חכמים כיוון שהתנהגותו החיצונית של התלמיד הזה היא טובה, יש לסמוך שההשפעה הרוחנית של לימוד התורה תפעל סגולת התורה על פנימיותו לטובה ותהפוך את העולם הפנימי השלילי שלו לטובה. וכשיטת חכמים סובר גם הרמב"ם, במה שכתב "או תם" כמו שפירש ה"כסף משנה": ש"הוא תלמיד שאין ברור לנו אם הוא טוב או לאו", וקישר זאת לדעת חכמים שסילקו בגלל תלמיד זה את שומר הפתח, כדי לאפשר גם לו את הסיכוי להתעלות בתורה.

הלכות תשלומי ועד הבית

/ הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

שאלה: האם השכנים חייבים על פי ההלכה לשלם את תשלומי "ועד הבית"? ומה נכלל בחיוב תשלומי "ועד הבית"?

תשובה: נפסק ברמב"ם (שכנים ה, א), בטור ובשולחן ערוך (חו"מ קסא, א) ש"חצר השותפים כל אחד מהם כופה את חבירו לעשות לה בית שער ודלת, וכן כל הדברים שהחצר צריכה להם צורך גדול, או דברים שנהגו בני המדינה לעשותם. אבל שאר הדברים, כגון ציור וכיור וכיוצא בהן, אינו כופהו".

על פי דברים אלו קבעו פוסקי ההלכה ובתי הדין, שדיירי בנין משותף יכולים לכפות אחד על השני לשלם את ההוצאות המקובלות כהוצאות הכרחיות לתיחזוק הבנין, וזה למרות שהדיירים לא סיכמו על כך מראש. בשו"ת שערי שלמה (חו"מ סי' י"ז) כותב שכלל זה כולל שני תנאים, א) שמדובר בתשלומים לצורך דברים בסיסיים, שיש בהם צורך גדול (וצורך גדול נקבע בכל תקופה ובכל עיר לפי הצורך המקובל). ב) שישנו מנהג ברור באותו המקום לעשות כן, ובמקרה כזה יכול גם שכן אחד לכפות את כל השכנים לשלם הוצאות אלו, משום שעל דעת כן הגיעו השכנים לדור בבניין, להתנהג בו כמנהג המקובל ולשלם את התשלומים המקובלים כדי לתחזק היטב את הרכוש המשותף. לכן כל שכן חייב על פי דין תורה לשלם את תשלומי "ועד הבית", שנועדו לתיחזוק ונקיון הרכוש המשותף.

שאלה: על איזה הוצאות בבנין ניתן לחייב את כל השכנים לשלם עליהם ועל איזה הוצאות לא ניתן לחייבם, ללא הסכמתם, לשלם עליהם דמי "ועד הבית"?

תשובה: המרא דאתרא דאלעד הגרש"ז גרוסמן שליט"א כותב בספרו שו"ת שערי שלמה (חו"מ סימן י"ז) שניתן לכפות את כל דיירי הבנין לשלם את ההוצאות ההכרחיות לשמירתו ואחזקתו התקינה של הבנין המשותף ובכלל הוצאות אלו הם: נקיון סביר של חצר המדרגות, הלובי והחצר המשותפת, תיקון מרצפות ושיש של החלק המשותף, כפי שהיה מזמן הקמת הבנין, תיקון אינטרקום ודלת הבנין, הוצאות חשמל, אחזקת ותיקון המעלית (כאשר לגבי השתתפות דיירי קומת הקרקע והקומה הראשונה בתיחזוק המעליות, נחלקו הדעות בין פוסקי ההלכה בימינו), זיפות הגג המשותף וסיודו לפי הצורך, סיוד חדר המדרגות בכל מספר שנים (לפי המקובל) והוצאות גינון לפי הצורך, סיוד חדר המדרגות בכל מספר שנים (לפי המקובל) והוצאות גינון, לבנין שנבנה ודירותיו נמכרו על מנת שתהיה בו גינה צמודה.

על הוצאות אלו ניתן לחייב את כל דיירי הבנין, גם במקרה שרוב השכנים מתנגדים לשלמם ורק שכן אחד חפץ בהם. וזאת ועוד, שכיון שהוצאות אלו הינם הוצאות בסיסיות, לכן גם דיירים שאינם משתמשים בהם, חייבים לשלם על הוצאות אלו, ואחד השכנים גם לא יוכל להתנגד לתיחזוק ושיפוץ הבנין בדברים בסיסיים אלו ואף אינו יכול להפקיר את חלקו ולהיפטר על ידי כך מהתשלום השוטף עליו, משום שכל דיירי הבנין נכנסו לגור בו על דעת שכל הדיירים משתתפים יחדיו בהוצאות המשותפות בבנין. (ולדוגמה, חלק מהשכנים אינם יכולים להפסיק על דעת עצמם את פעולת המעלית או את ההסקה המרכזית, כיון שעל דעת כן הגיעו ובאו כל הדיירים לבנין. ואמנם ביכולתם של חלק מהשכנים להתנגד לסייד את הבנין בסיוד מיוחד, או להקים גינה חדשה וכדומה, וזה למרות שרוב השכנים רוצים בכך, כמבואר ברמב"ם ובשו"ע הלכות שכנים (סימן קס"א).

השכנים יכולים להתנגד לשלם עבור הוצאות שאינן הכרחיות לבנין, כמו עשיית כניסה מפוארת לחדר המדרגות, גינה מיוחדת או הקמת גינה שלא היתה עד כה, להחליף את תיבות הדואר בתיבות הדואר בתיבות דואר יוקרתיות ויפות יותר וכדומה, ואמנם בכך ישנם חילוקי דינים שונים (ראו בשו"ת שערי שלמה שם, בס' פתחי חושן להגר"י בלוי זצ"ל, בס' אמרי יעקב להגרי"מ שטרן שליט"א, בקבצי שיעורי הגר"י סילמן וקבצי בד"צ בראשות הגר"נ נוסבוים והגרנ"ז גולדברג).

שאלה: האם כל השכנים מחויבים לשלם את תשלום "ועד הבית" בתאריך שנקבע לכך (בכל ראש חודש או בתאריך הלועזי הקבוע)?

תשובה: בדרך כלל, רובו המוחלט של כספי "ועד הבית" נועדו לתשלום למנקה הבנין, שטרח במשך חודש שלם לנקותו, באמצע השבוע ולכבוד שבת-קודש. אם הכסף נועד לצורך כך ואם לא נשלם בזמן את תשלום "ועד הבית", יתאחר תשלומו של המנקה, אם כן ביטלנו בזאת מצות עשה של "ביומו תתן שכרו", ואם כן שומה על כל השכנים לשלם את כספי "ועד הבית", כדי ש"ועד הבית" ישלם למנקה בזמן שנקבע איתו מראש. ואולם אם גם אם לא נשלם בזמן, יישאר כסף בקופת "ועד הבית" (מתשלומי חודשים קודמים, או כשישנו כסף בקופה שנועד לצרכים אחרים וכדומה), בו ישלמו למנקה בזמנו הנקוב, אזי הדבר שייך לדין אחר, והוא כשכשם שההלכה מחייבת את כל הדיירים להשתתף בהוצאות החזקת ונקיון הבין ולשלם על כך את תשלום "ועד הבית", כך חייבים הם לשלם על הוצאות אלו בצורה סדירה, כדי שאם וכאשר יקרה נזק כל- שהוא לבנין, כמו צינור שהתפוצץ או זיפות שנפגע וכיוצ"ב, לא יצטרך השכן האחראי על "ועד הבית" לכתת את רגליו ולאסוף כעת כסף מהשכנים, או לשלם מכספו על ההוצאות הנצרכות, עד שהשכנים יועילו בטובם להשיב לו את הכסף.

שו"ת חורף הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

כותב צבי גור מגבעתיים: לאחרונה התעוררה אצלי שאלה מעניינת בעקבות סוודר (קפוצ'ון בלע"ז) שקניתי. על הסוודר מודפסות מספר אותיות באנגלית המרכיבות את שם ה'מותג' של הסוודר.

לסוודר ישנו רוכסן וכאשר רוכסים את הרוכסן הרי שמחברים את האותיות ביחד ונוצרת המילה, וכאשר מורידים את הסוודר ופותחים את הרוכסן המילה מתפרקת. יש לציין כי אחת האותיות מודפסת חציה בצד זה וחציה בצד זה, ורכיסת הרוכסן מרכיבה לא רק את המילה אלא גם את האות (האות האמצעית).

האם ישנה בעיה לרכוס ולפתוח סוודר זה בשבת?

תשובה: כבר דנו הפוסקים בשאלה דומה אודות פתיחת וסגירת ספר שאותיות כתובות על צדדי דפיו, שיש מהפוסקים שאסרו פתיחה וסגירה של ספר כזה, ויש שהתירו[א].

סברות ההיתר שנאמרו בנידון זה הם:

א) אין כאן יצירת אותיות ושבירתם אלא רק ריחוק וקירוב של חלקי האות זה מזה[ב].

ב) כשם שדלת מותר לפתחה ולסוגרה בשבת ואין בזה משום בנין וסתירה, כך גם יהיה מותר לסגור ולפתוח ספר כזה[ג].

ג) פסיק רישא באיסור דרבנן מאחר והכתיבה אינה מתקיימת[ד].

והנה בנידון דידן נראה לענ"ד שיש שתי סברות נוספות להקל וכדלהלן:

א) חלק מהאחרונים תמהו על סברת ההיתר המוזכרת לעיל באות ב', מה פשר ההשוואה לדלת שמותר לפתחה ולסוגרה ומה השייכות לספר שכתובות עליו אותיות, ומשום כך החמירו בנידון זה, ונראה שיש לבאר סברא זו שהנה יש פעולות בשבת שאף על פי שיש בעשייתם דמיון וקשר ברור לאחת ממלאכות שבת מכל מקום פעולות אלו מותרות מאחר ואין 'שם מלאכה' עליהם, ולדוגמא פתיחת הדלת שיוצרת חלל ופתח בבניין, וסגירת הדלת היא הוספה על הבניין וסתימת הפתח, ומכל מקום מותר לעשות כן בשבת כי מאחר והדבר עשוי לכך והדלת מחוברת אל הבניין בציר, לא רואים זאת כבנייה וסתירה אלא כפתיחה וסגירה. ועוד דוגמא לדבר ממלאכת 'תופר' שכידוע חיבור חלקי בגד זה לזה בשבת אסור משום 'תופר' ובכל זאת מותר לרכוס כפתורי חולצה בשבת ולרכוס רוכסן של סוודר בשבת ולא אסרו זאת משום 'תופר', והוא הטעם שאמרנו לעיל שמאחר והדבר עשוי לכך והכפתורים מחוברים אל החולצה לא רואים זאת כמלאכה. וזו כוונת סברת ההיתר לעיל אות ב' שגם ספר שכתובות עליו אותיות ומחוברות אליו לא רואים את פתיחתו וסגירתו כמחיקה וכתיבה. אמנם היד נטויה לדחות ולומר שאין שום חיבור בין האותיות לבין הספר, שמדוע שיהיו כתובת אותיות על צדדי דפי הספר, ומכיוון שבדרך כלל פתיחת ספר לא טומנת בחובה מחיקת אותיות, אין לראות את פתיחת הספר שכתובות עליו אותיות כפתיחה גרידא, אלא גם כמחיקה[ה], משא"כ בדלת המחוברת אל הבניין מאחר ויש קשר ברור בין הדלת לבניין אין רואים זאת כמלאכה, וה"ה באשר לחיבור חלקי החולצה על ידי כפתורים, יש קשר ברור בין הכפתורים לבין החולצה ולכן מאחר והדבר עשוי לכך לא רואים זאת כתפירה. אולם בנידון דידן שמדובר על סוודר שמודפסות עליו אותיות ה'מותג' מאחר והדבר כל כך נפוץ היום שמדפיסים על האריג אותיות שונות וכדומה, כן ניתן לראות את הקשר בין האותיות לבין הסוודר, ולכן כשם שאין בפתיחת הסוודר וסגירתו משום מלאכת 'תופר' כך גם אין בזה משום מלאכת 'כותב ומוחק', ודו"ק בסברא זו כי עדינה היא[ו].

ב) בנידון דפי הספר בדרך כלל פתיחת וסגירת הספר גורמת למחיקה וכתיבה של מספר אותיות, אמנם בנידון דידן לפי מה שאני מבין פתיחת ורכיסת הרוכסן גורמת לכתיבה או מחיקה של אות אחת, והנה כבר כתבו חלק מהאחרונים להקל יותר בהרחקת אותיות זו מזו מאשר בשבירת האות עצמה, אך בנידון דידן שיש רק אות ש'נשברת' עם פתיחת הרוכסן הרי זה 'חצי שיעור' מאחר ואין חיוב במלאכת כותב אלא בב' אותיות.

אולם מאידך גיסא נראה שפעמים נידון זה חמור יותר מנידון הספר מאחר ובספר אכן אין כוונתו אלא על פתיחת וסגירת הספר ואין לו (בדרך כלל) תועלת מכתיבות האותיות ומחיקתם, מה שאין כן בסוודר נשוא שאלתנו שפעמים יש לאדם עניין ותועלת מיצירת האות והמילה כי זה חלק מהדוגמא של הסוודר, וכל מקרה לגופו כי ישנם אנשים שאין דעתם על זה ואין להם תועלת מזה[ז].

והנה לענ"ד נראה שמאחר שגם לגבי נידון דפי הספר כבר כתב המשנה ברורה שהמנהג להקל, אלא שכתב שנכון להחמיר להשתמש בספר אחר אם יש לו, בנידון דידן שהוא קיל טפי על פי הסברא המובאת לעיל באות א' יש להקל יותר גם אם יש לו סוודר אחר - והנלענ"ד כתבתי.

נ.ב: לפני כשבועיים התפרסמה במדור זה תשובה בעניין זימון אורחים שאינם שומרים שבת לליל הסדר ושם נכתב באורך הדיון ההלכתי בזה, אולם האירו את עיני (ותודה לקורא בצלאל בלום) כי השנה ליל הסדר יוצא בשבת ואם כן כל המשא ומתן ההלכתי אינו רלוונטי מאחר ואין איסור להזמין גויים לסעודת שבת אלא רק לסעודת יום טוב ועיין בהערה[ח].

א - הלבוש בסימן ש"מ כתב שחוששני לזה מחטאת, והט"ז חלק עליו וכתב שהפריד על מדותיו והוי חולין בעזרה, וכן הרמ"א בשו"ת סימן קי"ט התיר, אולם המג"א החמיר, והמ"ב בסימן ש"מ ס"ק י"ז כתב שהמנהג להקל ונכון להחמיר אם יש לו ספר אחר, והחזו"א סימן ס"א אות א' כתב שראוי להחמיר.

ב - שו"ת רמ"א סימן קי"ט וט"ז סימן ש"מ ס"ק ב'.

ג - פרישה על הטור סימן ש"מ ומשנה ברורה שם (וילי"ע אם גם כוונת הרמ"א בתשובה להיתר זה)

ד - חזו"א שם.

ה - דומיא למה שכתב החזו"א או"ח סימן ס"א אות א' לדחות סברת הט"ז שמתיר לאכול עוגה שכתובות עליה אותיות בשבת כי זה דרך אכילה, וע"ז כתב החזו"א שדווקא מלאכות כמו טוחן ובורר שקשורות לפעולת האכילה יש לומר עליהם 'דרך אכילה' משא"כ מלאכת 'כותב ומוחק' שאינן חייבות לבוא בהכרח ביחד עם האכילה, אין להתיר אותם משום סברת 'דרך אכילה' ודו"ק.

ו - ואה"נ אם תיוצר רגילות מאת המדפיסים להדפיס על צדדי הדפים מספר אותיות כגון שם הספר או שם ההוצאת ספרים וכדומה, יהיה יותר מקום להתיר זאת עפ"י סברא זו. אך לעת עתה אין רגילות לעשות כך מלבד ילדי בית הספר שנהנים לרשום רישומים שונים על צדדי דפי הספר...

ז - ועדיין יש לצרף בזה סברת הרשב"א המפורסמת לגבי פסיק רישא ודו"ק.

ובאמת יש לעיין ביו"ט שחל בשבת האם איסור זימון גוי שייך, ובפשטות אין זה שייך מאחר שלא יכשל בשבת.

ח - אולם ראיתי שנחו' האחרונים (עיין פסקי תשובות סימן תצ"ה אות ט') לעניין מוקצה בכה"ג שיו"ט חל בשבת, האם דיני המוקצה חמורים כביו"ט או קלים כבשבת, ויש מהאחרונים שנוקטים 'לא פלוג' וא"כ אולי ה"ה לענין זימון גוי ביו"ט שחל בשבת וילי"ע.

מנהג
מבטל בזה כוחו של ישמעאל*

(בעניין מנהג אנשי ירושלים בתוספת שבת)

ידוע מנהג אנשי ירושלים תובב"א, להקפיד בעניין תוספת שבת, שמקבלים את השבת 40 דק' לפני השקיעה. ושמעתי בזה דבר נחמד, ואמרתי להציעו לעם מקדשי שביעי.

כתוב בספה"ק בני יששכר (מאמרי שבת מאמר א אות י) וזל"ק: כתב הקדוש בעל מגלה עמוקות (פרשת לך בד"ה או יאמר) בעניין אברהם אבינו בברית בין הבתרים, נאמר שם (בראשית טו, י) 'ויקח לו את כל אלה ויבתר אותם בתוך', להיות שבעים אומות הם אלה מול אלה, כי ל"ה שרים הם אחוזים בצד ימין דקדושה, וישמעאל על גביהם, הרי אל"ה, ול"ה שרים משמאל, ועשיו הוא אדום על גביהם,

הרי הם אל"ה מול אל"ה, וישראל פנימיים שרשם בקודש, על כן קליפת ישמעאל יום אידם הוא בערב שבת מימין הקודש, וקליפת עשו יום אידם הוא יום א', היינו משמאל הקודש, וישראל בתוך, להם ניתן למורשה יום השבת קודש וכו', עיי"ש בדה"ק. ועפי"ד יש ליתן טעם לשבח במצות תוספת שבת בבואו ובצאתו, דבזה שאדם מישראל מוסיף מחול על הקודש, מוסיף כח בקדושתו של השבת, ועל ידי שממהר לבוא מיום הששי ליום השביעי, דאז הוא יום אידם של בני ישמעאל, ומוסיף מחול אל הקודש בכניסתו של השבת, הוא מבטל בזה את כוחם של ישמעאל שהיא מימין הקדושה, ועל ידי שמוסיף ביציאתו של השבת, מוסיף כח בקדושת השבת, לבטל את כוחו של בני אדום, שחל יום אידם ביום הראשון. ועפי"ז מבואר יפה שורש מנהג אנשי ירושלים המקפידים מאד בתוספת שבת בכניסתו של השבת, יותר מהנהוג בכל העולם, ולאידך ביציאתו של השבת, אינם מקפידים כל כך להוסיף מחול על הקודש, משום דכוחו של בני ישמעאל, מתגברת ביותר בעיה"ק ירושלים תובב"א, משא"כ בשאר המדינות, שכח קליפת אדום מתגברת שם, מקפידים יותר על יציאת השבת, להוסיף כח ועוז לקדושת השבת ביציאתו, ומאחרים לצאת מן השבת.

ונסיים בדברי קדשו של הספה"ק סידורו של שבת (ח"א שורש א, ענף ג): "אם אדם זוכה באלו השעות שתים, שמוסיפין מחול על הקודש, כמו שכתוב בשו"ע, לזכך ולטהר נפשו וגופו לנקותו מכל מום רע, ותאוות ומדות רעות התלויות בלב, והכל ע"י הבושת ובתשובה נכונה לפני המלך ד' הרוצה בתשובה, אז כשיגיע גודל זיו הדרת אור קדושת השבת, המבהיק ומאיר ובא לכל העולמות, יאיר על נפשו ושורש חלקו בעולמות עליונים מאור הזה... ובכח אור הזה, יברך ויהלל וישבח ויפאר למלך הכבוד ברוב עוז וחדוה, בקדושה ובטהרת הלב, אשרי מי שזוכה לזה.

*מתוך הירחון "שונה הלכות" / באבוב

שביבים / שאול שיף

קצת כבוד, ישראל

המאמר המתפרסם להלן (תרגום) ראה אור בימים אלה בשבועון היהודי הבריטי "הג'ואיש כרוניקל" רב התפוצה. הכותבת מרים שביב, פעילה בקהילה היהודית בלונדון. המאמר מנוכר להיבטים הדתיים

על ידי מרים שביב, 5 בפברואר 2015, ג'ואיש כרוניקל

ההשקפה המעוותת שנראה שיש לישראלים על יהדות אירופה, וחיים בתפוצות, הפכו מדאיגים. בעוד רקטות חמאס עפות מעל לראשיהם, נראה שהישראלים כמעט אובססיביים סביב הרעיון שהיהודים באירופה עומדים בפני השמדה.

זה בא לידי ביטוי בחודש שעבר בעקבות פיגועי הטרור בפריז. בישראל, פיגועי טרור הם כמעט דבר שבשיגרה, ואזרחים גאים בסטואיות ובעמידה שלהם. אבל התקפה נדירה על יהודים פריזאיים נלקחה כאות לכך שהחיים היהודיים בצרפת נגמרו. ראש ממשלת ישראל, אמר ליהודי צרפת שיש להם בית בישראל, רומז שהגיע הזמן לארוז ולעזוב. למרות שרק 1 אחוז של יהדות צרפת עלה לארץ בשנה שעברה, הישראלים כנראה מצפים למבול של פליטים.

לא נראה שהם מצפים להרבה יותר מהעתיד של יהדות בריטניה. הפסקתי לספור כמה ישראלים שאלו אותי על "האנטישמיות", שככל הנראה שולטת בחיינו כאן, והפצירו בי לעשות עלייה לפני שיהיה "מאוחר מדי". השוואות לשנות ה-30' הן נפוצות מאוד. הקיץ הזה, יכולתי רק לצחוק כאשר קרובת משפחה ישראלית התקשרה שוב ושוב מהמקלט שלה לוודא שאנחנו בטוחים מפני "האנטישמים".

בינתיים, סקרים מפוקפקים מבקשים להראות שהבריטים הם אנטישמים ומצעד "לשחרר סטמפורד היל" מ"ייהוד" מדווחים בפירוט בישראל; יש מעט מאד כיסוי מעמיק של נושאי יהדות תפוצות אחרים. מיליון הישראלים בחו"ל לעתים רחוקות משתלבים עם הקהילות יהודיות המקומיות וישראלים מבינים מעט מאד לגבי המציאות היומיומית בגולה.

כמובן חיים יהודים יכולים להיות בעייתיים באירופה, במיוחד ביבשת. אנחנו עומדים בפני אתגרים לגבי קיצוניות מוסלמית, התבוללות, ואנטי-ציונות. הבעיה היא שההתבוננות של ישראל על הגולה היא כל כך חד-ממדית שהיא למעשה מאיימת על מרקם היחסים בין ישראל לתפוצות.

שיחת הקריאה לעלייה של נתניהו הייתה אולי פופולרית בקרב ישראלים, אבל התגובה בגולה האירופית הייתה יוצאת דופן. הייתה תחושה רווחת שהוא פוגע ביהודים צרפתים, מדבר עליהם כישראלים פוטנציאליים בדיוק ברגעים שהם צריכים להדגיש את היותם צרפתים. עבור רבים, היתה אי-נוחות - וכעס, גם - על המשתמע שהחיים מחוץ לישראל הינם זמניים, ופחות משמעותיים.

זה לא חסר תקדים. כבר ב-1950, כאשר שגריר ישראל באו"ם, אבא אבן קרא ליהודים אמריקאים לעלות בהמוניהם, דוד בן-גוריון נאלץ להצהיר בפומבי כי "מדינת ישראל מייצגת ומדברת רק בשמם של אזרחיה... אנו, אזרחי ישראל, אין לנו רצון ואין כל כוונה להתערב בדרך כלשהי בענייניהם הפנימיים של קהילות יהודיות בחו"ל. "הקריאה שלו ליהודים אמריקאים לעלות לארץ, "באופן קבוע או באופן זמני", היתה די מתונה.

עם זאת, זמנים השתנו. ב-65 השנים שחלפו, זה הפך להיות ברור כי הרוב המכריע של יהודי המערב נמצא כאן מבחירה, ולא הולך לעבור לישראל. הקהילה שלנו בבריטניה היא בטוחה יותר, עם שירותים ומשולבת יותר מאי פעם. לא משנה מה אתה חושב על דיוויד קמרון, הוא חבר של היהודים, עם כמה אוהבי שמיים בקבינט שלו. יש הרבה דברים שישראלים יכולים ללמוד מהדרך בה אנו מיישמים את היהדות - אם הם רק היו מסתכלים.

הגולה התבגרה, ומערכת היחסים של ישראל עימנו צריכה להתבגר, גם. אם אנו רוצים להישאר עם אחד - ובכנות, אם ישראל תמשיך לבקש מיהודי התפוצות תמיכה פוליטית וכלכלית, זה הזמן להפסיק לראות בנו פליטים במצור לעתיד, ולהתחיל לקחת אותנו ברצינות. קצת כבוד ישפיע רבות.

דאעיש זה כאן*

טייס קרב ירדני נשלח למשימה קרבית בשמי סוריה, כחלק ממאמץ הלחימה המשולב בארגון דאע"ש, וממנה לא שב.

לאחר שהופל מטוסו, צנח הטייס לידיהם של לוחמי דאע"ש, וכל הנסיונות של ממלכת ירדן לשחררו בתמורה לשחרור מחבלת "אלקעידה" העצורה בירדן - נכשלו. הטייס הירדני הוצא להורג בשריפה אל מול מצלמות הארגון האיסלאמי ואל מול עיני העולם כולו.

רציחתו של הטייס, שהוסרטה והוקרנה כסרט הוליוודי מבוים וערוך היטב, זעזעה את העולם באכזריותה וגררה גינויים רבים ממנהיגי העולם, הבטחות ללחימה עיקשת ותגובה הולמת קשה מציידם.

הגדיל לעשות עבדאללה מלך ירדן כשתוך מספר שעות מפרסום הסרטון בתקשורת העולמית, פקד על הוצאתם להורג של לפחות שני אסירים שהורשעו בעבר בפעילות טרור בממלכה והושמו מאחורי סורג ובריח, ובכללם האסירה שאמורה הייתה להשתחרר תמורת החזרתו של הטייס השבוי.

כך בדיוק מדברים שכנינו במזרח התיכון. אין זה חריג מבחינתם - לא המעשה של דאע"ש מצד אחד ולא הנקמה הירדנית מצד שני. הרי בתרבות המזרח התיכון ועל פי חוקיהן של מדינות איסלאמיות לא מעטות, מותר להרוג בשיטות שונות, ומותר, שלא לומר רצוי, גם לנקום. להבדיל מהנקמה שבמערב "מוגשת קרה", כאן מדובר על נקמה רותחת במיטבה.

רק "עין מערבית נאורה" אינה סובלת את המראות, אינה סובלת את הקולות ואת הידיעה כי ככה מתנהלים שכנינו ב"שיכון המזרח".

"העין המערבית" הזדעזעה בהתחלה ממראות ההוצאה להורג בתליה של אנשים בכיכר העיר, אך התרגלה.

"העין המערבית" הזדעזעה בהתחלה ממראות הסקילה למוות בחוצות העיר, אך התרגלה.

"העין המערבית" הזדעזעה בהתחלה מהשלכת אנשים חיים מגגות בניינים בשל נטייתם המינית, אך התרגלה.

"העין המערבית" הזדעזעה ממראות של עריפת הראשים, אך כעת גם לכך התרגלה.

צביעות או טיפשות

כעת על "העין המערבית" להתרגל גם למראות של שריפת אנשים חיים ולצפות בעתיד שיוצגו לעיניה שיטות רצח מגוונות, אכזריות ונתעבות, הנמצאות בכתובים של התרבות האנושית כולה ובהיסטוריה של היהודים מזה מאות בשנים.

פליאתם של רבים, הזעזוע המופגן באמצעי התקשורת והתגובות הנזעמות בעולם המערבי הם מובנים, אך אינם אמורים להפתיע. הרי בסעודיה, ידידתה הגדולה של המערב ובעלת ברית של ארצות-הברית, כורתים איברים ומתיזים ראשים כמעשה שבשגרה, כמו גם במדינות מוסלמיות אחרות כעיראק, תימן ועוד.

באיראן תולים אנשים בכיכרות כעניין שבשגרה כענישה חוקית.

באפגניסטן, איראן, סומליה, פקיסטן, סוריה אינדונזיה ועוד מדינות מוסלמיות סוקלים למוות מזה זמן רב נשים סוררות, בין אם נאפו או נחשדו בניאוף, כמו גם את אלו שנאנסו והמיתו בושה על כבוד משפחתן.

הפלסטינים תומכי חמאס בעזה השליכו את בני עמם תומכי הפת"ח ומתנגדיהם (אלה שלא נורו בקרן הרחוב) מגגות בניינים.

פלסטינים תומכי כל הארגונים כבר שרפו חיים יהודים, ועודם מנסים לעשות כן מדי שבוע על ידי השלכת בקבוקי תבערה לעבר כלי רכב בצירי התנועה ביהודה, שומרון ובקעת הירדן, כמו גם לעבר בתי יהודים בירושלים ובשאר אזורים בארץ ישראל שבהם יהודים אינם רצויים בעיניהם.

המקרה האחרון שבו פגע בקבוק תבערה ביהודים, הצית וכילה רכב ישראלי בשומרון, פצע קשות את איילה שפירא, ילדה תמימה בת 11, שנאבקה על חייה וצפויה לה ולמשפחתה הצעירה תקופת שיקום ארוכה ומאתגרת. לא היה זה המקרה הראשון, וככל הנראה אין זה האחרון, ששכנינו מנסים לשרוף יהודים חפים מפשע.

צלקות השריפה ניכרות על גופם ונפשם של הניצולים, אך נשתכחו כנראה מזכרונו של העם, של חלק ממנהיגיו ושל העולם כולו. די אם נזכיר יהודים שלא שפר עליהם גורלם ומצאו את מותם בשריפתם חיים כתוצאה מבקבוק תבערה שהושלך לעברם: החייל דוד דלרוזה הי"ד שחירף נפשו בניסיון ולהציל, ללא הצלחה, את רחל וייס הי"ד ושלושת ילדיה: אפרים, נתנאל ורפאל הי"ד שנלכדו באוטובוס הבוער שעשה את דרכו מטבריה לירושלים ב-1988, ואת עופרה מוזס ואת בתה טל הי"ד שנשרפו למוות סמוך לאלפי מנשה באפריל 1987.

אך גרועה מהפגיעה היא העובדה כי רציחות אלו ואחרות, כמו גם

הנסיונות לרצח החוזרים ונשנים ברחבי יישובינו וכבישינו, לא הביאו לשינוי תודעתי עמוק בהקשר לתגובה הרצויה והראויה כלפי ארגוני הטרור, מנהיגיו ותומכיו באשר הם, כמו גם כלפי המנהיגים ודעת הקהל העולמית במישורים אחרים.

כעת, משדאע"ש הביאו לתודעה העולמית את שיטות הרצח האכזריות, על מדינת ישראל ומערך ההסברה שלה להסביר כי הוצאה להורג בשריפה של טייס קרב שיצא למשימה קרבית ונשבה, אינה עומדת בקנה אחד עם הוצאה להורג של משפחת אזרחים שנסעה לביתה ובקבוק תבערה הושלך למכוניתה, שתכליתו היחידה - שריפתם חיים ברכבם!

אין היא עולה בקנה אחד עם הוצאה להורג בסקילה של אזרחים תמימים, ילדים, נשים וגברים שכל חטאם הוא נסיעה, הליכה ושהייה בסמיכות לכפרים ערביים ולמבתרי כביש שמהם מושלכים סלעים לעברם!

אין היא עולה בקנה אחד עם פיגועי דריסה מכוונים (הרי דאע"ש עוד יפיקו סרטון המראה אותם דורסים שבויים עם טרקטור) עם פיצוצם של מטענים רבי עוצמה ליד קהל אזרחים הסועד את ליבו במסעדה או עושה דרכו בקווי התחבורה הציבורית (הרי דאע"ש עוד יפיקו סרטון שבו הם מצמידים מטען חבלה לשבוי ויפוצצו אותו חי). זאת לצד שאר מיתות משונות ואכזריות המוכרות היטב לאזרחי ארצנו "הודות" לאויבינו ה"יצירתיים".

כיהודים, למדנו במשך שנים ואף קיבלנו תזכורת לאחרונה עם ציון יום השואה הבינלאומי, כי דמנו מותר בעולם. כך היה בעבר, כך בהווה וכך יהיה גם בעתיד עד ש...

למדנו שוועדות חקירה וגינויים בינלאומיים יפעלו נגד מדינת "הציונים" קודם שיופעלו כלפי מדינות אחרות, אם בכלל.

למדנו כי במזרח התיכון השפה הערבית שולטת אך אינה מובנת לנו דוברי העברית, וודאי לא לדוברי השוודית והאנגלית.

למדנו שאפשר וצריך להזדעזע ברמה הערכית ממעשי רצח והרג נתעבים. אך להיות מופתעים? זוהי צביעות או טיפשות במזרח התיכון. תבחרו!

* מתוך אספקלריה / מראה / כתב טל בן דור

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים בדואייל: besod@013net.net

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
אימייל. gilwein26@012.net.il